

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija

METODINIS DARBAS

PROTŲ MŪŠIS SKIRTAS GEOGRAFIJOS MOKSLUI, ETNOGRAFINIŲ REGIONŲ METAMS IR BENDRAM IŠSILAVINIMUI

Geografijos mokytojas R. Narvydas

Svėdasai

2015

I turas

Lietuvos etnografiniai regionai

1 klausimas

Senuose Dzūkijos kaimuose galima pamatyti kryžius papuoštus baltomis prijuostėmis. Viena versija teigia, kad prijuostes užrišdavo išvykstančios ir atvykstančios merginos, norėdamos prisišaukti sau laimę. Tačiau yra ir antroji versija, susijusi su merginų prašymais. Įvardinkite ją.

2 klausimas

Kuriame Lietuvos regione galioja šis Velykų paprotys?

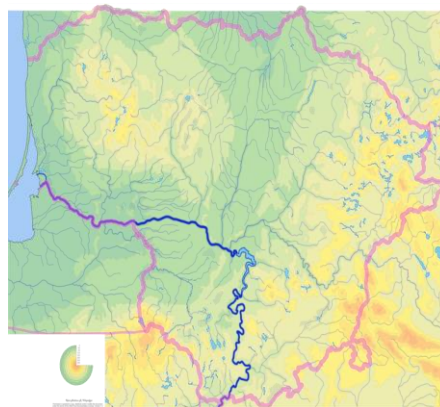
Iš vakaro reikia paruošti gražius lizdus iš samanų, šieno ir padėti juos lauke - alyvų ar serbentų krūmuose.

Lizdas būtinai turi būti gražiai išpuoštas, jo link eina smėliu pabarstytas takelis. Takelio pakraščiais išdėliojami kankorėžiai, kad Velykų zuikis rastų kur padėti gražių ir margų kiaušinių.

3 klausimas

Neįtikėtina, bet visi didesnieji Nemuno intakai turi moteriškus vardus, išskyrus dvi upes. Įvardinkite du intakus - “vyriškas” upes ir regionus, per kuriuos jos teka.

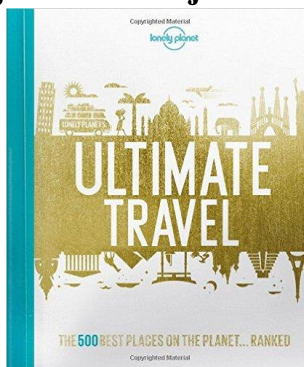
4 klausimas

Švenčiant Žolines, skirtinguose Lietuvos regionuose, į žolynų puokštę įdedami saviti augalai. Aukštaitijoje būtina įdėti lino stiebelį, Suvalkijoje – aguoną (pagerėja meilės reikalai), Dzūkijoje – daržovę arba vaisių (geresnis derlius). Žemaičių puokštėje būtinas augalas apsaugantis nuo piktųjų dvasių, nelaimių. Įvardinkite šį augalą.

5 klausimas

„Lonely Planet“ sudarytame dešimtuose šalių, į kurias yra geriausia vykti 2015 metais, Lietuvai atiteko trečia vieta. Taip pat paskelbtas pasaulio vietų TOP 500, kurias verta aplankyti. Į šį sąrašą pateko Kryžių kalnas ir Dzūkijoje esantis objektas. Įvardinkite jį.

6 klausimas
Ivardinkite medžius.

**Kokiuose medžiuose įsikuria gandralizdžiai
Žemaitijoje ir Aukštaitijoje?**

7 klausimas

**Kas bendra Aukštaitijoje tarp visų
šių žodžių?**

**LINELIS, KREIVĖ, OBELIS,
ŠEPETYS, JUOSTA**

8 klausimas

Tai vienintelis **neatstatytas miestas
Europoje po II Pasaulinio karo.
Įvardinkite regioną, kuriame jis buvo.**

9 klausimas

Kokio žodžio savo kalboje neturėjo kuršiai?

Dabar tai labai svarbus daiktas mūsų namuose ir mokyklose. Jis siejasi su saugumu.

10 klausimas

Ivardinkite Žemaitijoje esančią pramonės įmonę.

Tai pirmoji įmonė Baltijos šalyse, pelniusi BRC A+ lygio sertifikatą. Šis, itin aukštas įvertinimas byloja, jog vienoje didžiausių įmonių Lietuvoje, iš anksto nepranešus, buvo atlikti maisto saugos ir kokybės auditai. Pažeidimų neradus, įmonei suteiktas aukščiausios kokybės ženklas.

Šiuo metu pasaulyje yra tik 48 „A+“ ženklą turinčios maisto gamybos įmonės.

ATSAKYMAI

I turas Lietuvos etnografiniai regionai

1. Baltos prijuostės simbolizuoja moterų norą nesusilaukti nesantuokinio vaiko.
2. Mažoji Lietuva
3. **Merkys** – Dzūkija, **Nevėžis** - Aukštaitija
4. dilgynė (dilgėlė)
5. Trakų pilis
6. Žemaitijoje – ąžuolai, Aukštaitijoje - liepos
7. tai upių pavadinimai
8. **Suvalkija**. Širvinta - buvo priešais Kudirkos Naumiestį, Širvintos ir Šešupės upių santakoje.
9. raktas
10. **AB „Žemaitijos pienas“**

Didžiosios Britanijos mažmeninės prekybos konsorciumo (British Retail Consortium – BRC) sukurtas ir įdiegtas maisto techninis standartas įmonėse pradėtas taikyti nuo 1998 metų.

Tai visame pasaulyje naudojamas kokybės ženklas, užtikrinantis saugių maisto produktų gamybą ir patikimų tiekėjų pasirinkimą. Šiuo metu Lietuvoje galiojančius BRC sertifikatus turi 29 maisto pramonės įmonės, tačiau visi jie buvo suteikti įprastine tvarka, auditą atliekant iš anksto susitarus. AB „Žemaitijos pienas“ – pirmoji ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos šalyse (2012 metais), pelniusi dar aukštesnio lygio BRC sertifikatą su „+“ ženklu. Pasaulinėje BRC duomenų bazėje šių metų kovą buvo tik 48 „+“ ženklą turinčios maisto gamybos įmonės iš 15 718 sertifikuotųjų.

II turas “Europa”

1 klausimas

Senovės graikų – Heraklis, germanų –
Zigfrydas, Mesopotamijoje –
Gilgamešas,
estų – Kalevas, latvių - ...?

2 klausimas

NESTLE didžiausias pasaulyje maisto ir konditerijos produktų gamintojas. Logotipe trys paukšteliai simbolizuoja tris brolius, nuo kurių prasidėjo Nestle giminė. Juos maitinanti paukštė – tai ir valstybė, kurioje gimė koncerno įkūrėjai.

Įvardinkite šią valstybę.

3 klausimas

Ant eurų banknotų nupiešti tiltai tėra fikcija, realybėje neegzistavę statiniai. Tačiau viena ES narė nutarė – jei yra tiltai ant banknotų, reikia juos ir pastatyti.

Kurioje šalyje galime pamatyti visus “euro tiltus” vienoje vietoje?

4 klausimas

**Prahos senamiestyje
ant namų pastatų
galima pamatyti toki
žymėjimą.**

**Ką reiškia raudonas
ir ką simbolizuoja
mėlynas namo
numeriai?**

5 klausimas

**XIV a. iš Krymo pusiasalio, kartu su
Vytautu Didžiuoju, į Lietuvą atsikraustę
karaimai, su savimi atsigabeno ir sėklų.
Tik karaimams turime dėkoti, už šio augalo
paplitimą ir išpopuliarinimą mūsų krašte.
Apie kokį augalą čia kalbama?**

6 klausimas

**Kas sieja Portugaliją, Vatikaną
ir Daniją?**

7 klausimas

**Vokiečių įmonė “Haribo” specialiai
Helovinui, Skandinavijos užsakymu,
sukūrė juoduosius saldinius *lakrits*, kurių
paskirtis suteikti saldainiams “baisų
skonį”. Kokia yra pagrindinė *lakrits*
sudedamoji dalis?**

8 klausimas

Pirmieji kelio ženklai atsirado senovės Romoje. Tai buvo akmeninės gairės, ant kurių buvo nurodyta ... Kas?

9 klausimas

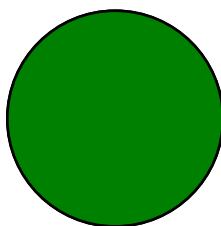
Ivardinkite Europos tautą

Anglas Winstonas Churchillis yra pareiškęs: „Iš visų mažų pasaulio tautų galbūt tik senovės graikai pranoksta ... pagal savo nuopelnus žmonijai.“

10 klausimas

10, 20 ir 50 euro centų monetų sudėtis – unikalus lydinys, kurį sunku sulydyti ir kuris naudojamas tik monetoms gaminti. Kaip vadinamas šis lydinys?

- A “Ispanijos sidabras”**
- B “Vakarų platina”**
- C “Šiaurės auksas”**
- D “Atlantidos auksas”**

ATSAKYMAI

II turas Europa

1. Lačplēsis – latvių nacionalinis mitologinis didvyris

2. Vokietija.

Nestle – Vokietijos švabų dialektu reiškia „lizdas“. 1833 m.

Heinrichas Nestle iš Frankfurto pabėgo į Vevė kurortą Šveicarijoje, kur ir dabar yra kompanijos būstinė.

3. **Olandija**, netoli Roterdamo, specialiai pastatytame rajone, virš kanalų.

4. **raudonas numeris** – pastato numeris visame mieste, **mėlynas** – namo numeris konkrečioje gatvėje

5. agurkai

6. jos turi tik vieną sausumos kaimynę

7. saldymedis

8. **Atstumas iki Romos**. Viduramžiais šie ženklai nesmarkiai patobulėjo- prie atstumo buvo pridėtos krypties rodyklės, kad keliautojams būtų lengviau orientuotis.

9. škotai

10. C –Šiaurės auksas

III turas

Bendros žinios

1 klausimas

**Didžiausia pasaulyje JI yra
Namibijoje, maždaug 4 valandos kelio
nuo šalies sostinės Vindhuko.
Didžiausia mūsų šalyje JI yra Mažojoje
Lietuvoje, irgi maždaug 4 valandos
kelio nuo sostinės Vilniaus.**

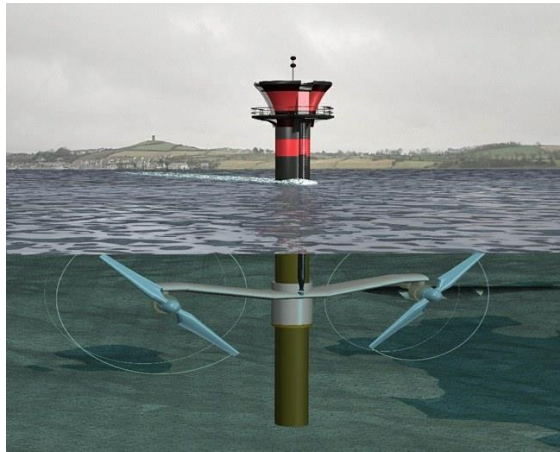

Kas yra JI?

2 klausimas

Kas yra šios jėgainės energijos šaltinis?

3 klausimas

**Urdų kalboje sostinės vardas reiškia
“Neapgyvendintas miestas”.**

**Lietuvių kalboje –
... .. + kažko trūkumas, stoka.**

4 klausimas

Šios sostinės
pavadinime
slepiasi vyriškas
vardas. Tai
seniausias miestas
iš visų
Pietų Amerikos
sostinių.

5 klausimas

Vienos, Afrikoje tekančios upės
pavadinimas siejamas su Europoje esančia
monarchija.

Išvardinkite upę ir Europos valstybę.

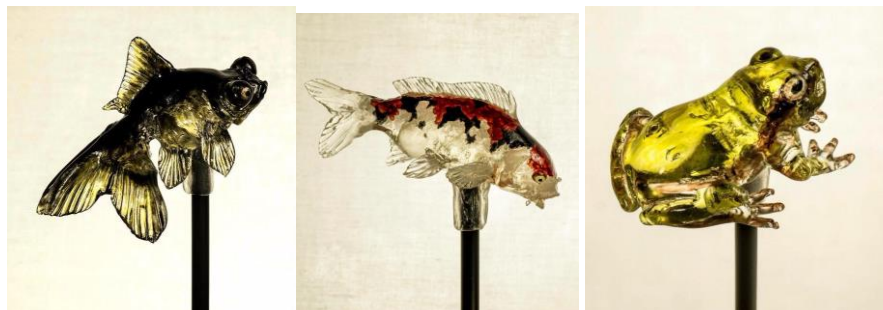
6 klausimas

Iš viso pasaulyje gyvena daugiau nei 45 mln. ukrainiečių, iš jų 83% Ukrainoje. Apie 3 mln. gyvena Rusijoje. Įvardinkite valstybę, kurioje gyvena trečia pagal didumą ukrainiečių bendruomenė 1,2 mln.

7 klausimas

Amezaiku – tradicinis japonų liaudies menas, kuriamas iš labai sudėtingos medžiagos. Šimtmečiais brandinta meno forma dabar puoselėjama tik kelių meistrų. Iš kokios medžiagos kuriamas amezaiku?

8 klausimas

2011 m. Buenos Airėse Estebanas Pastorino Diaz sukūrė 39,5 m ilgio panoramą, kurią Gineso rekordų knygos atstovai užfiksavo kaip ilgiausią nuotrauką pasaulyje. 2012 m. Pekine autorius pagerino rekordą ir sukūrė

79,37 m ilgio fotografiją.

2015 m. ilgiausia nuotrauka kuriama viename iš Lietuvos miestų, jos ilgis 122 m. Kuris Lietuvos miestas artimiausiu metu pateks į Pasaulio rekordų knygą?

9 klausimas

SAMSUNG korėjiečių kalba –
“... žvaigždės”.

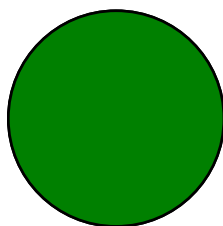
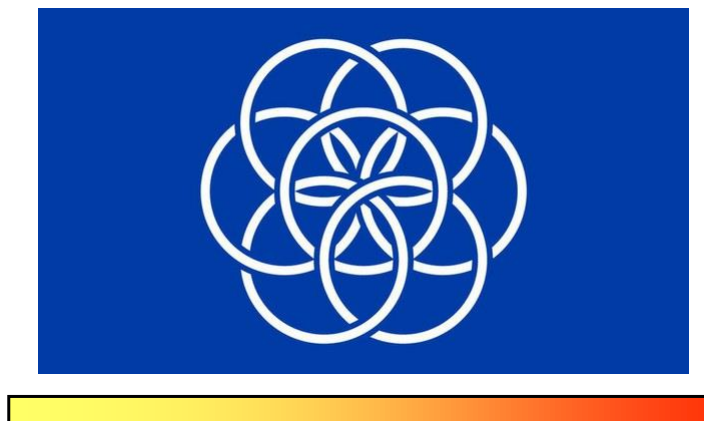
SANYO japonų kalba –
“... vandenynai”.

Koks skaičius yra daugtaškių vietoje?

10 klausimas

**Kokiu tikslu 2015 metais buvo sukurta
nauja Žemės vėliavos versija?**

ATSAKYMAI

III turas Bendros žinios

1. smėlio kopa. Namibijoje - Sosusvlėjaus kopa 300m ,
Senosios smuklės kopa 67,2 m
2. potvyniai ir atoslūgiai
3. Islama + BADAS
4. AsunsJONAS
5. Oranžinė (Oranje) ir Olandija.
Upė pavadinta Olandijos karališkosios šeimos garbei, konkrečiai
Viljamo V garbei – oranžinė spalva yra monarchų spalva.
6. Kanada (*nuotraukoje Otavos panorama*)
7. iš cukraus
8. Šiauliai
9. *sa* - **trys**
10. reprezentuoti mūsų planetą, astronautus bei erdvėlaivius
kosminių misijų metu. Susietieji žiedai reprezentuoja gyvenimo
Žemės planetoje tarpusavio priklausomybę, o mėlyna spalva – tai
aliuzija į mūsų planetoje tyvuliuojančius vandenynus.